

İnsanlık ve Devlet

Dersin Planı

- I. İnsanlığın Doğal Durumu
- II. Devletin Oluşumu
- III. Atanan Hükümdarların Güçleri
- IV. Hobbes'un Bıraktığı Miras

I. İnsanlığın Doğal Durumu

A. İnsanlar Doğal Olarak Özgür ve Eşittir

- Fiziksel güçte az çok bir eşitlik vardır.
- Zihinsel yetenekte az çok bir eşitlik vardır.
- Doğal ya da ilahi yolla oluşturulmuş bir otorite yoktur.
- Paylaşılan ahlaksal ölçütler yoktur.

B. Doğamızın Sonuçları

- "...herkesin herkese karşı savaşı" (Bölüm 13)
- "...insan hayatı yalnız, yoksul, kötü, vahşi ve kısa sürer" (Bölüm 13)

C. Hobbes'un açıklamasını destekleyen kanıt

- Kanıt tarihsel, arkeolojik ya da kutsal kitaba ait değildir.
- Sorumuz: bizim davranışlarımıza, sezgilerimize ve tarih bilgimize uyuyor mu?

II. Devletin Oluşumu

- Doğa durumunda insanlar mutlak bir hükümdarı nasıl atar?
- İnsanları doğal durumlarını değiştirmeye ne motive eder?

A. İnsanlar Doğal Durumu Terk Etmek İster ve Bunun Nasıl Yapılacağını Bilmelidirler

- Ölümden ve daha ufak kötülüklerden korkmak, "rahat bir hayat için gerekli" şeyleri arzulamak doğaldır. (Bölüm 13) Bu nedenle doğa durumunda olanlar bu korkulara ve arzulara sahiptir. Bu nedenle doğa durumunda olanlar onu geride bırakmak isterler.
- Doğa durumundakiler rasyoneldir, doğa durumunu nasıl terk edeceklerini ve yaşamlarını nasıl güvenceye alacaklarını düşünüp bulma yetenekleri vardır. Doğa yasasını anlama yetenekleri de vardır.
- Aquinas ve Hobbes'da doğa yasasını karşılaştırın. Aquinas'a göre, doğal yasa Tanrı'nın evren için yaptığı planın parçasıdır, o ahlakın akıl tarafından bilinebilen kısmında bulunur. Hobbes'a göre, doğa yasası amaca erişmek için ne yapmanın sağduyulu olacağını, örneğin, tıp fakültesine girmek için yapılması gereken akla uygun davranışları buyuran rasyonel eylem kurallarından

oluşur.

- Doğa yasasının hayati talimatları:

1. "herkesin, onu elde etme umudu olduğu ölçüde, barışı sağlamak için çalışması gerektiği" (Bölüm 14)
  2. "bir insan, başkaları da aynı şekilde düşündüklerinde, barışı ve kendini korumayı istiyorsa, herşey üzerindeki bu hakkını bırakmalı ve başkalarına karşı, ancak kendisine karşı onlara tanıyacağı kadar özgürlükle yetinmelidir." (Bölüm 14)
- (1) ve (2)ye bakarak, diğerleriyle savaşmayı bırakmayı kabul edeceğiz, onlar da kabul edecekse.

B. Sorun

- İnsanları anlaşmalarına bağlayan nedir? Diğerlerinin savaşmayı bırakacağından nasıl emin olabiliriz?

"ve bu nedenle, onların mutabakatını sabit ve sürekli kılmak için, ahit dışında başka bir şey daha gereklidir; yani, hepsini korku içinde tutacak ve eylemlerini ortak faydaya yöneltecek genel bir güç...İnsanları yabancıların saldırısından ve birbirlerinin zararlarından koruyabilecek...böylesi bir genel gücü kurmanın tek yolu; bütün kudret ve güçlerini, tek bir kişiye veya hepsinin iradesini oyların çokluğu ile tek bir iradeye indirgeyecek bir heyete devretmeleridir. Yani, kendi kişiliklerini taşıyacak tek bir kişi veya bir heyet tayin etmeleri ve, herkesin, bu kişi veya heyetin, ...yapacağı veya yaptıracığı şeylerin amili olmayı kabul etmesi; ve kendi iradesini o kişi veya heyetin iradesine ve muhakemesine de onun muhakemesine tabi kılmasıdır... herkes herkese, *senin de hakkını ona bırakman ve onu bütün eylemlerinde aynı şekilde yetkili kılmak şartıyla, kendimi yönetme hakkını bu kişiye veya bu heyete bırakıyorum* dermişçesine... İşte o EJDERRHA'nın, ...altında, barış ve savunmamızı borçlu olduğumuz o *ölümlü tanrının* doğuşu böyle olur. Çünkü, devletteki her bir kimsenin ona verdiği yetkiyle onun elinde o kadar çok kudret ve güç toplanmış olur ki, o kişi, bu kudret ve gücün dehşetiyle, bütün

insanların...iradelerini birleştirip biçimlendirmeye muktedir hale gelir."^[1]

-LEVIATHAN, Bölüm 17

- Önemli Noktalar:

1. Hobbes çeşitli hükümetlerin gerçekte nasıl ortaya çıktığına dair tarihsel bir iddiada bulunmuyor. Bir hükümetin sözleşmeyle doğup doğmadığı Hobbes'un argümanını ilgilendirmez.
2. Hobbes, insanların ne tür yaratıklar olduğuna bakarak ne çeşit bir hükümetin en iyisi olacağına dair bir iddiada bulunuyor. İnsan doğası nedeniyle biz şiddete, açgözlülüğe ve dine meyilliyiz. Bu göz önünde tutulursa, kurumlar kötü yapılanmış olduğunda doğal durumumuza geri dönmeye doğal olarak meyilliyiz.
3. İnsan doğasına bakarsak, en iyisinin mutlak hükümdarlık olduğunu savunmak için Hobbes doğal durumumuza, doğa durumuna bakar.Hobbes Hobbes mutlak hükümdarlığın en iyi seçim olduğunu savunur.
4. Hobbes'u mağlup etmek için, ya doğal insanlık durumu açıklamasını ya da da mutlak hükümdarlık seçimini çürütmeli.

III. Atanan Hükümdarların Güçleri

A. Sıralanan Güçler Aşağıdakileri İçerir

- Hükümdar mülkiyet ve adalet yasaları koyabilir..
- Hükümdarın –uyruklar arasındaki anlaşmazlıkları sonuca bağlamak üzere-- "yargılama hakkı" vardır.
- Uyruklar yönetim biçimini değiştiremez.

- Hükümdarın gücü Tanrı ya da halkla ahdin ihlali ile kaybedilemez.
- Uyruklar hükümdarı cezalandıramaz.
- Dini öğretiler dahil olmak üzere—hangi öğretilerin ve fikirlerin öğretilebileceğine ya da yayımlanabileceğine Hükümdar karar verir.

B. Bölünemez Güçler

"Fakat, *militia*'yı devrederse, yasaları yürütemeyeceği için, yargı yetkisini boşuna elinde tutmuş olur: veya vergi toplama yetkisini başkasına verirse; *militia* boşunadır; veya düşüncelerin yönetimini bırakırsa, insanlar ruhların korkusuyla ayaklanmaya itilirler. Bu haklardan hangisini göz önüne alırsak alalım, salt diğerlerinin elde tutulması, bütün devletlerin kuruluş amacı olan barış ve adaletin korunmasında, birazdan göreceğimiz gibi, etkisiz kalacaktır." (Bölüm 18)

C. Amerikan sistemle karşılaştırma

- Mutlakiyetçiliğin savunulması Hobbes'u monarşiye bağlamaz. Onun görüşü karmaşık bir yapısı olan mutlak bir yönetimle tutarlıdır. Bu nedenle bir hükümdarımızın olmaması tek başına Amerikan sistemin Hobbescu görüşten ayrıldığını göstermez.
- Gerçek fark Amerikan sistemde iktidarın yerini belirlemenin olanaksız olmasıdır:
  1. Hükümeti değiştirme gücü halkın elinde bulunur.
  2. Başta dini özgürlük olmak üzere, insanların özgürlüğü, "Amerikan deneyi," daha önce geniş ölçekte hiç denenmemiştir.
  3. Ulusal yönetimdeki rütbesi eşit olan üç kolun yanı sıra, eyalet yönetimleri ile ulusal yönetim arasındaki güç dağılımı iktidarı dağıtır.

C. American Sistem Politik Kültür Sayesinde İşler

- Hobbes politik baskıya yanıt verme yeteneğini, liberal demokrasiye bağlılığı ve gönüllü itaati öngöremedi. (ör. A.B.D.'ye karşı Nixon)

III. Hobbes'ın Bıraktığı Miras

A. Devletler Arasında İlişkiler

- Hobbes insanların, gönüllü olarak, egemenlik sınırları olan ulus-devletler oluşturan sosyal atomlar olduklarını düşündü. Dünyanın ruhsal olarak birleşmiş bir Hristiyanlık olduğunu yadsıdı. Milliyetçiliğe ve imparatorluk iddialarına çok önem vermez.
- Ulus-devletler birbirleri ile ilişkilerinde doğa durumundadırlar.
- Richileu'dan Gorbaçev'e, daha sonra gelen düşünürler ve diplomatlar egemen devletler arasında barış koşullarını çözmeye çalışırlar.

B. Devletlerin İç Yapısı

- Devletler özgür, eşit bireyler arasında gönüllü sözleşmenin sonucu olarak düşünülürler. Bu, politik felsefede iz bırakan bir düşüncedir.
- Hobbes bizim savunacağımızdan farklı bir iç yapı savundu çünkü onun öngöremediği işleyebilen politik yapılar vardır. Bu demokratik politik kültür işlerliğini şanslı yerlerde kanıtlamıştır.
- Hobbes bizim demokratik politik kültürümüzü şekillendiren entelektüel güçleri harekete geçirdi..

C. Hobbes'un bıraktığı mirasın yayılışı

- Ulusal ve etnik kimliklerin yeniden ortaya konuşunun yanı sıra, ulus-devletin gölgede kalışına tanık olduk. Buna kitlesel göçleri ve mültecilerin ulusal sınırlardan kaçışını da ekleyin. Yöresel ekonomik birliklerin doğuşunu da gördük..
- Liberal politik kültüre için sorun kendi hayatta kalışı için gerekli koşulları koruyamamasıdır.

*Dostoyevski'ye arka plan olarak Matta İncilini okuyun –hangi İncil versiyonu olduğu fark etmez.

---

[1] Türkçe'ye çeviren: Semih Lim; Yapı Kredi Yayınları 1993, 2010.